

A black silhouette of a city skyline is positioned at the top of the slide. Below the skyline, a dense forest of evergreen trees is depicted, appearing as if they are reflected in water. The title 'KAUPUNKIPOLITIIKKA' is written in large, white, bold, sans-serif capital letters across the middle of the image, partially overlapping the skyline and the forest.

KAUPUNKIPOLITIIKKA

MITEN VOI KAUPUNGIN KEHITTÄMINEN?

Mari Vaattovaara
Kaupunkimaantieteen professori
Kaupunkitutkimusinstituutti URBARIA
Helsingin yliopisto

P

1. Ympäristö terveyttä edistämässä (Suomalainen lääkäriseura Duodecim):
Mari Vaattovaara & Anssi Joutsiniemi 2022

2. Avoiding Macro Mistakes: Analysis of Micro homes in Finland today:
Sofie Pelsmakers, Sini Saarimaa, Mari Vaattovaara. Nordic Journal of
Architectural Research. (2021/10)

https://www2.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/vaattovaara_saarimaa_pelsmakers_uusien_mikroasuntojen_tuotanto_on_suomessa_kestamattoman_suurta.pdf

3. Empowered by planning law: unintended outcomes in the Helsinki region. Anssi Joutsiniemi, Mari Vaattovaara & Jenni Airaksinen (2021).
Buildings and Cities.

4. ReUrbia: Lähiöohjelman tutkimushanke. Venla Bernelius, Mats Stjernberg, Teemu Jama, Henrik Lönngqvist, Michael Galanakis, Mathew Page, Sanna Iltanen, Mari Vaattovaara

KAUPUNKIPOLITIIKAN SPARRAUSPAPERI JA DIALOGI

Katja Palonen, Olli Voutilainen, Suvi Anttila, Olli Maijala

https://tem.fi/documents/1410877/0/Sparrauspaperi_Final_03092020+%281%29

https://tem.fi/documents/1410877/0/vastine_sparrauspaperiin_251120.pdf/13bc4a4d-c4ae-7575-be5b-15aebc82ba3c/vastine_sparrauspaperiin_251120.pdf?t=1606139798250

ESITYKSEN RAKENNE

- KAUPUNKIKEHITTÄMISEN PARHAASTA HETKESTÄ
- KAUPUNKIKEHITTÄMISEN HISTORIALLISTA HELPPOUDESTA
- KAUPUNKIKEHITTÄMISEN HAASTEELLISISTA TOIMINTATAVOISTA
- TEESIT JA KOHTI UUTTA KAUPUNKIPOLITIIKKAA

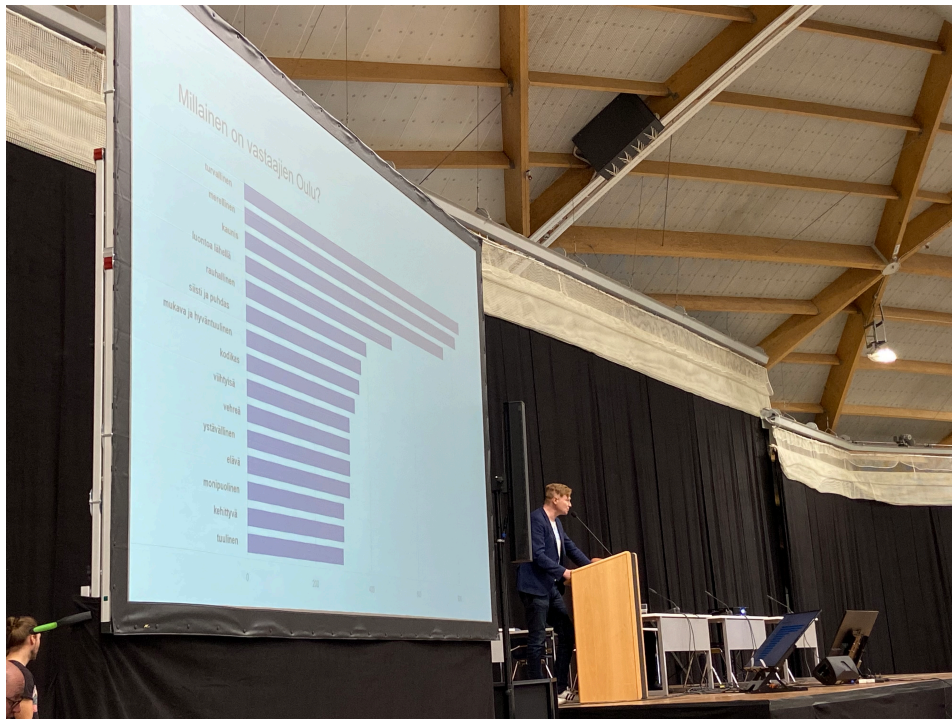
KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT JA HETKI EI VOISI OLLA PAREMPI

-TIETOA ENEMMÄN KUIN KOSKAAN

-KASVU ON SUUNTAUTUNUT
KAUPUNKISEUDUILLE JO VUOSIKYMMENIÄ

-TUOREIN VÄESTÖENNuste LUPAA KASVUN
JATKUVAN JOILLAKIN KAUPUNKISEUDUILLA,
VAIKKA SUOMEN VÄKILUVUN ENNUSTETAAN
OLEVAN NYKYISTÄ PIENEMPI VUONNA 2060

ESIMERKIKSI OULUSSA HETI VALTUUSTON STRATEGIASEMINAARIN ALUKSI ESITELTIIN KUNTALAISTEN NÄKEMYKSIÄ KAUPUNGIN KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHDIKSI

Vastaajien Oulu on:

1. Turvallinen
2. Merellinen
3. Kaunis
4. Luonto lähellä
5. Rauhallinen
6. Siisti ja puhdas
7. Mukava ja hyväntuulinen

Mikko Salmi 6.9.2021

TUKENA KAUPUNKIEN KEHITTÄMISELLE ON
HYVINKIN EDISTYKSELLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ JA
KEHITTÄMISTÄ OHJAAVA PERUSTUSLAILLINEN
TOIMEKSIANTO

VASTUU LUONNOSTA JA SEN
MONIMUOTOISUUDESTA, YMPÄRISTÖSTÄ JA
KULTTUURIPERINNÖSTÄ KUULUU KAIKILLE.
JULKISEN VALLAN ON PYRITTÄVÄ TURVAAMAAN
JOKAISELLE OIKEUS TERVEELLISEEN
YMPÄRISTÖÖN SEKÄ MAHDOLLISUUS
VAIKUTTA A ELINYMPÄRISTÖÖN KOSKEVAAN
PÄÄTÖKSENTEKOON.

PERUSTUSLAKI 731/1999, 20 §

SUOMEN PERUSTUSLAISSA NÄKYY DEMOKRATIAN ELI KANSANVALLAN PERIAATE, JOTA MYÖS KUNTALAKI TUKEE

“Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset **kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien** toteutumiselle kunnan toiminnassa. Lain tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kunta edistää asukkaidensa **hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa** sekä järjestää asukkailleen **palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla**”

An aerial photograph of a medieval walled town, likely Carcassonne in France. The town is enclosed by a high stone wall with several towers. Inside the wall, there are numerous buildings with red-tiled roofs. Outside the wall, there are green fields and a small river. In the background, there are rolling hills and mountains under a clear sky.

KAUPUNKIEN KEHITYKSEN OHJAAMINEN OLI AIKAISEMMIN HELPPOA

- Omavaraisia
- Fyysiset rajat
- Lainsäädäntö

KAUPUNGISTUMISKEHITYKSEN HISTORIA ON KUITENKIN KAIKKIALLA VAIKEUTTANUT KEHITTÄMISTEHTÄVÄÄ

London was the first city to reach 2 million. The story of the last 200 years is well known. First the walls went, then the suburbs came, then national networks, then a global spreading out – all blurring what a city actually is.

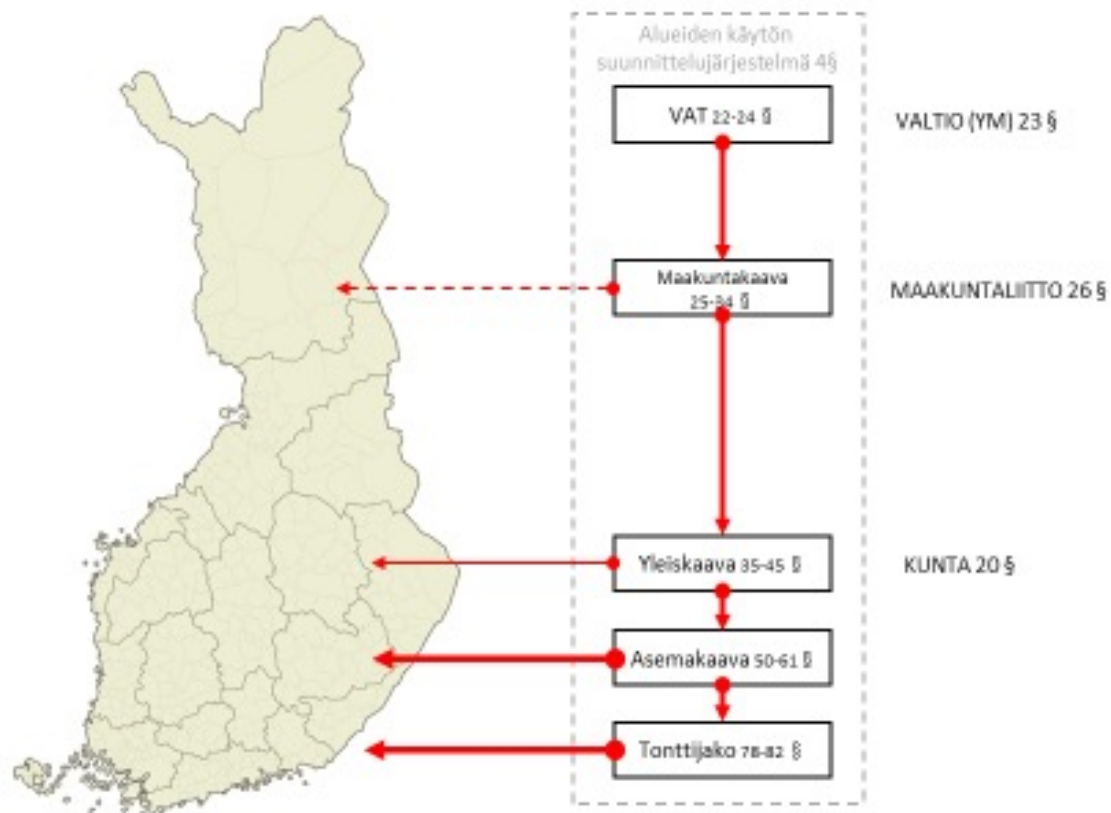
Mike Batty

EIVÄTKÄ VASTUUTKAAN OLE ENÄÄ YHTÄ SELKEÄSTI
JA YHDESSÄ LAUSEESSA JAETTAVISSA

*”Kuninkaan käskynhaltija pormestarin ja raadin
kanssa pitääköön siitä huolen.”*

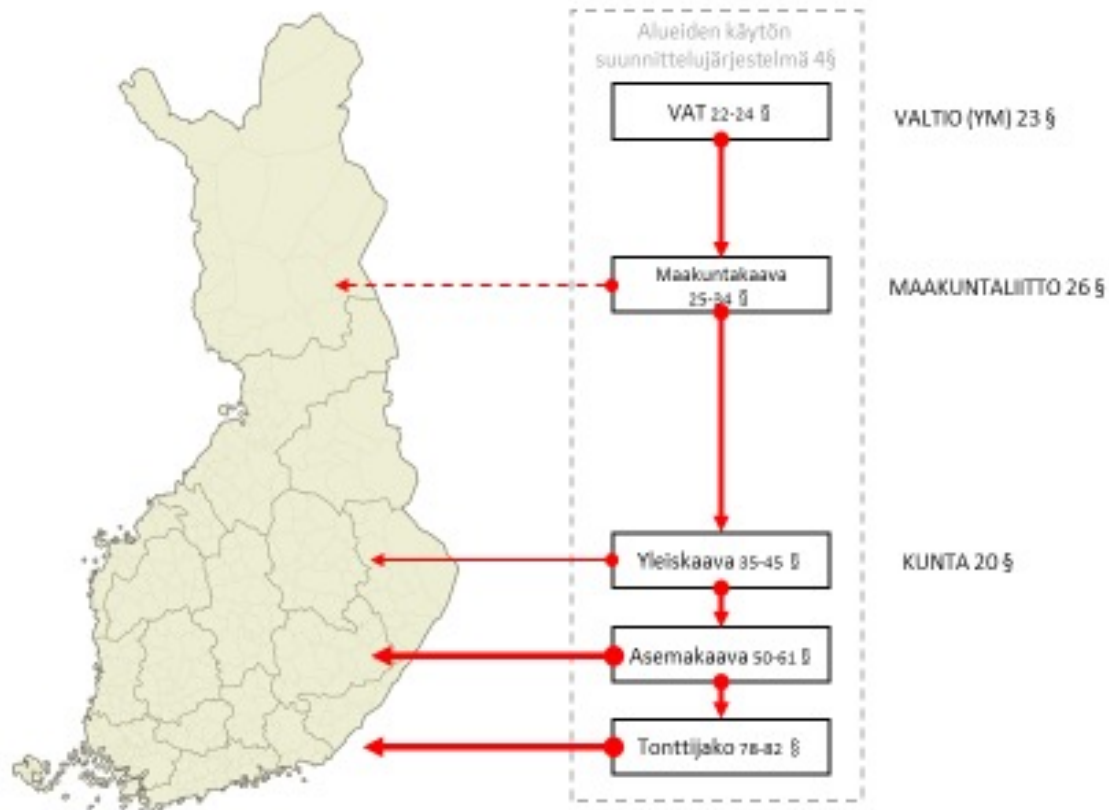
RAKENNUSKAARI 1734, 29 luku 1 §

K

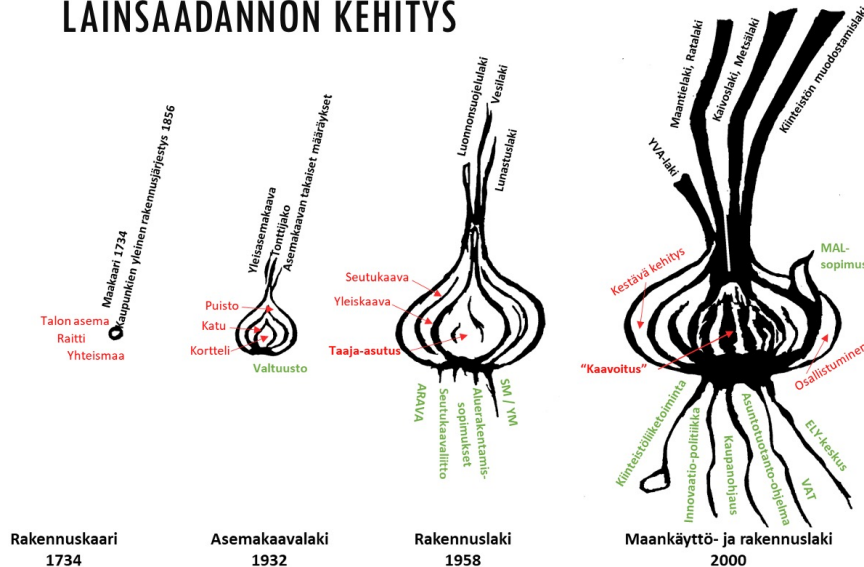
**VALTIO ON NYT KUITENKIN RYHTYNYT OHJAAMAAN
KAUPUNKISEUTUJEN KEHITYSTÄ MAL-SOPIMUKSIN**

**LVM, ARA, VM
MAL-SOPIMINEN JA MAL-
RAHOITUS?**

MAL-SOPIMUSKÄYTÄNTÖ ON SIIS VARSIN LYHYESSÄ AJASSA MUODOSTUNUT KILPAILIJAKSI NIILLE TAVOITTEILLE, JOIDEN TUkena KOKO KANSALLISEN LAINSÄÄDÄNTÖMME PITÄISI OLLA

LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITYS

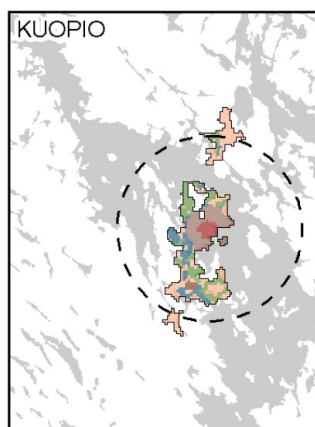
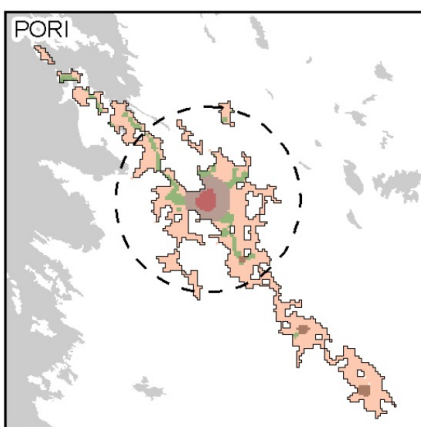
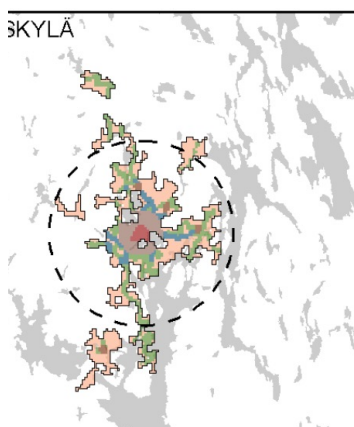
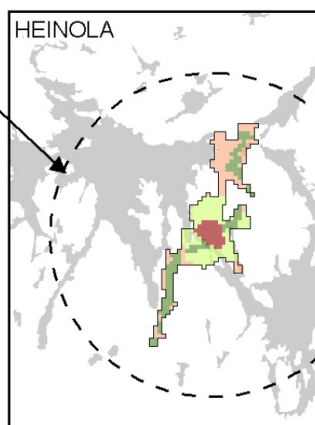
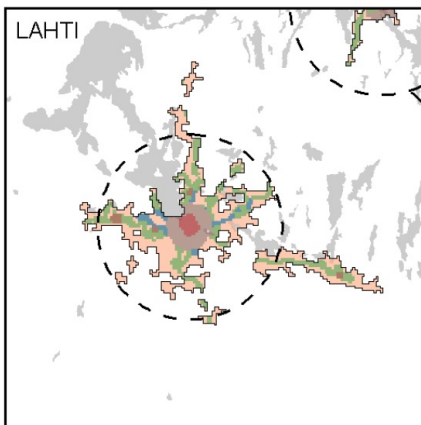
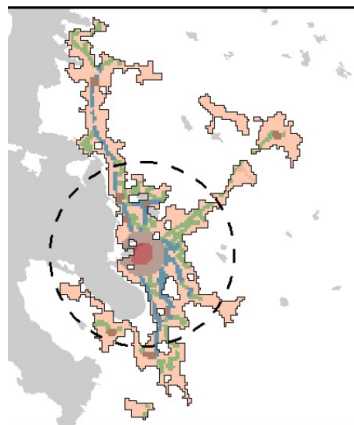
Kuinka toiminta oikeutetaan?

Emme tiedä, kuka lopulta vastaa päätöksistä, emmekä tiedä, miten äänestämistemme näihin sopimuksiin vaikuttavat, kuinka pääsee osallistumaan.

MAL-sopiminen sijoittuu selkeästi edustuksellisen demokratian harmaalle alueelle.

**TAVOITTEIDEN MONINAISUUDESTA RIIPPUMATTA
TÄMÄN RADIKAALIN UUDEN TOIMINTATAVAN
KEHITTÄMISEN TULOKSELLISUUDEN ARVIOINTI ON
JÄTETTY TOIMIJOIDEN ITSENSÄ TEHTÄVÄKSI.**

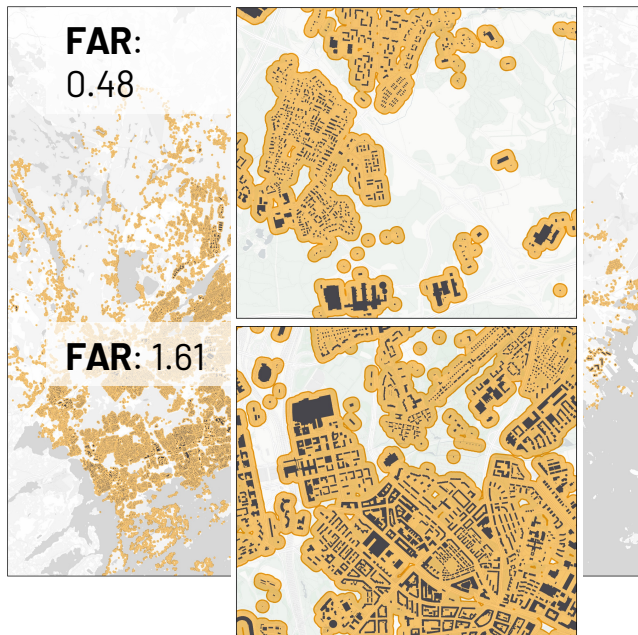
Seurantatiedon tuottamista varten on perustettu MAL-seurantatietoryhmä, jonka puheenjohtajana toimii kuntayhtymä HSY. Liikenteen seurantatiedot tuottaa Helsingin seudun liikenne (HSL) yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa, ja HSY vastaa yhteisten seurantaraporttien kokoamisesta.

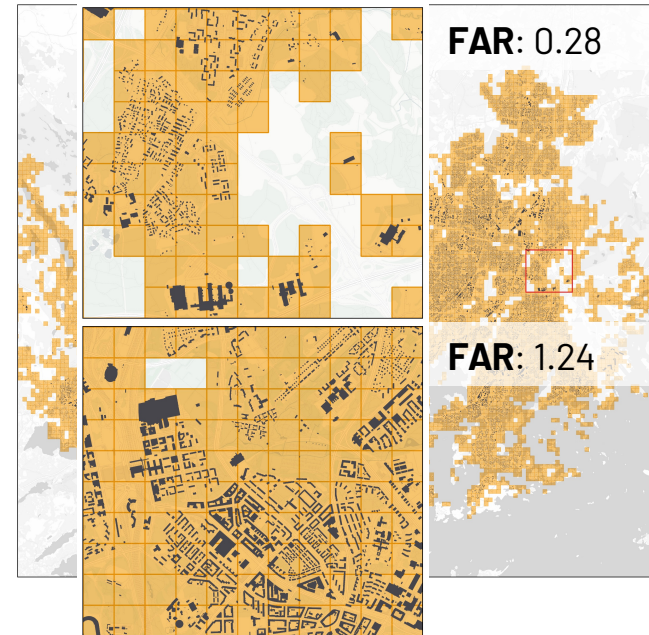
YHDYSKUNTARAKENTEEN
VYÖHYKKEET JA NIIDEN
TAUSTALLA OLEVA
LASKENTAMALLI ON
OMINTAKEINEN JA
POIKKEAA MM. KAIKISTA
MUISTA POHJOISMAISTA
LASKENTATAVOISTA

MAANKÄYTÖN SEURANNASSA KÄYTETTY LASKENTATAPA ON HYVIN HERKKÄ LÄHTÖOLETTAMUKSILLE JA TUOTTAU HELPOSTI HARHAANJOHTAVAN TULOKSEN

50 metre buffer from buildings

Intersecting 250x250m grid cells

Gross Floor

Area:

175,095,000 m²

(HSY 2020)

Urban Footprint:

351 km²

= FAR: 0.50

Gross Floor

Area:

175,095,000 m²

(HSY 2020)

Urban Footprint:

571 km²

= FAR: 0.31

(FAR, aluetehokkuus) has been calculated as: gross floor area / land area

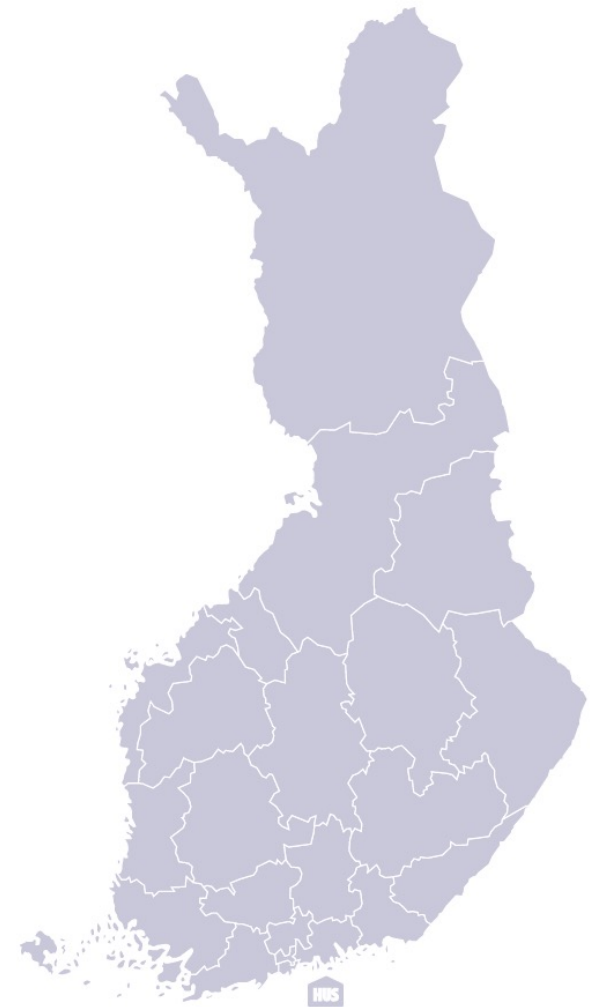
Kaupunkikehityksen seurannassa ja ohjaamisessa on käytössä hyvin karkeat maankäyttöluokitukset. Välineet, joilla askarrellaan ohittaavat taloudellisen, sosiaalisen, ja vaikkapa oululaisten toivoman kaupunkikehityksen ja korostavat virheellistä tehokkuutta ja massiivista rakentamista — identiteetin ja diversiteetin sijaan.

KAUPUNKIPOLITIIKAN TULISI TUKEA KASVUA JA ELINVOIMAISTA KEHITYSTÄ

**”NÄYTTÄÄ SIIS SILTÄ, ETTÄ KAUPUNGIT OVAT
JAUHAUTUNEET OLEMATTOMIIN HYVINVOINTIVALTION
SEKTORIPOLITIIKKOJEN JA SITÄ TOTEUTTAMAAN LUODUN
YHTENÄISEN KUNTAMUODON TUNTEETOMISSA RATTAISSA.
PYRKIMYS TASA-ARVOON JA YHDENVERTAISUUTEEN
HÄIVYTTI ELINTÄRKEITÄ EROAVUUKSIA, JOIHIN
PAIKALLINEN IDENTITEETTI JA ARKINEN ELÄMÄNTAPA
KULMINOITUU”**

HYVINVOINTIALUEET JA SOTEUUDISTUS EI
AINAKAAN SELKEYTÄ KAUPUNKIEN TILANNETTA.
KANSALLINEN UUDISTUS ON JÄLLEEN RAKENNETTU
PIENTEN KUNTIEN NÄKÖKULMASTA –
KAUPUNGIT OVAT JÄÄNEET EPÄVARMUUTEEN,
TÄLLÄ KERTAA MYÖS TALOUTENSA KANSSA

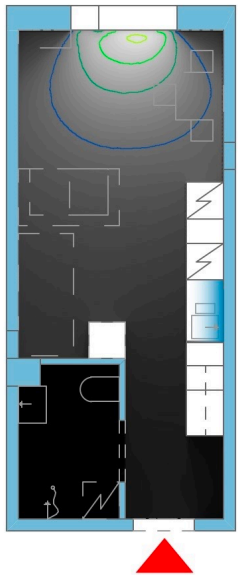
Kaupunkien tehtävä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.

"Ikkunasta näkyy vain toisen talon seinä, ja siksi on pakko pitää kaihtimet kiinni"

Avoiding Macro Mistakes: Analysis of Micro-homes in Finland today

- Analysoimme kuusikymmentä Suomessa vastikään rakennettua tai lähitulevaisuudessa rakennettavaa kerrostalokohdetta kuudesta Suomen suurimmasta kaupungista.
- **Otos käsitti noin 4000 asuntoa, joista jopa 40% oli pienasuntoja (alle 37m²).**
- Arvioimme pienasuntojen laatutekijöitä, mm. luonnonvalo-ominaisuuksia, kalustettavuutta ja kykyä joustaa suhteessa eri asukastarpeisiin.

79%

Pienasunnoista 79% oli "tunnelimaisia"
A-tyypin asuntoja, jotka omaavat heikosti kirjallisuudessa esitettyjä asuntojen laatutekijöitä ja mukautuvat huonosti erilaisiin sekä ajassa vaihtuviin asukastarpeisiin.

29 m²

A-tyypin pienasuntojen keskimääräinen koko oli 29m². Pieni koko yhdistettynä kapeaan ja pitkään tilamuotoon rajoittaa sisustusvaihtoehtoja, eikä asuntoa voi jakaa eri yksityisyystasoihin tai eriluonteisiin tiloihin.

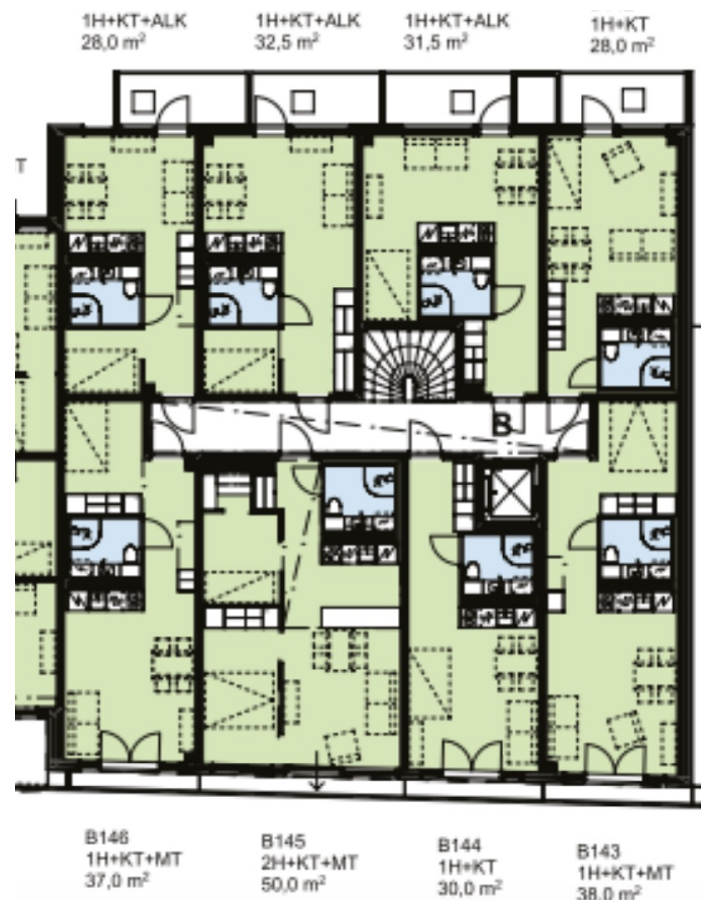
90%

90% A-tyypin pienasunnoista avautuivat vain yhteen suuntaan, usein yhden ikkuna-alueen kautta, joka sijaitsee kapean tilan päässä. Asuntojen yhdistäminen suuremmaksi (n. 60m²) asunnoksi tuottaa pimeän ja huonosti hyödynnettävän pohjan.

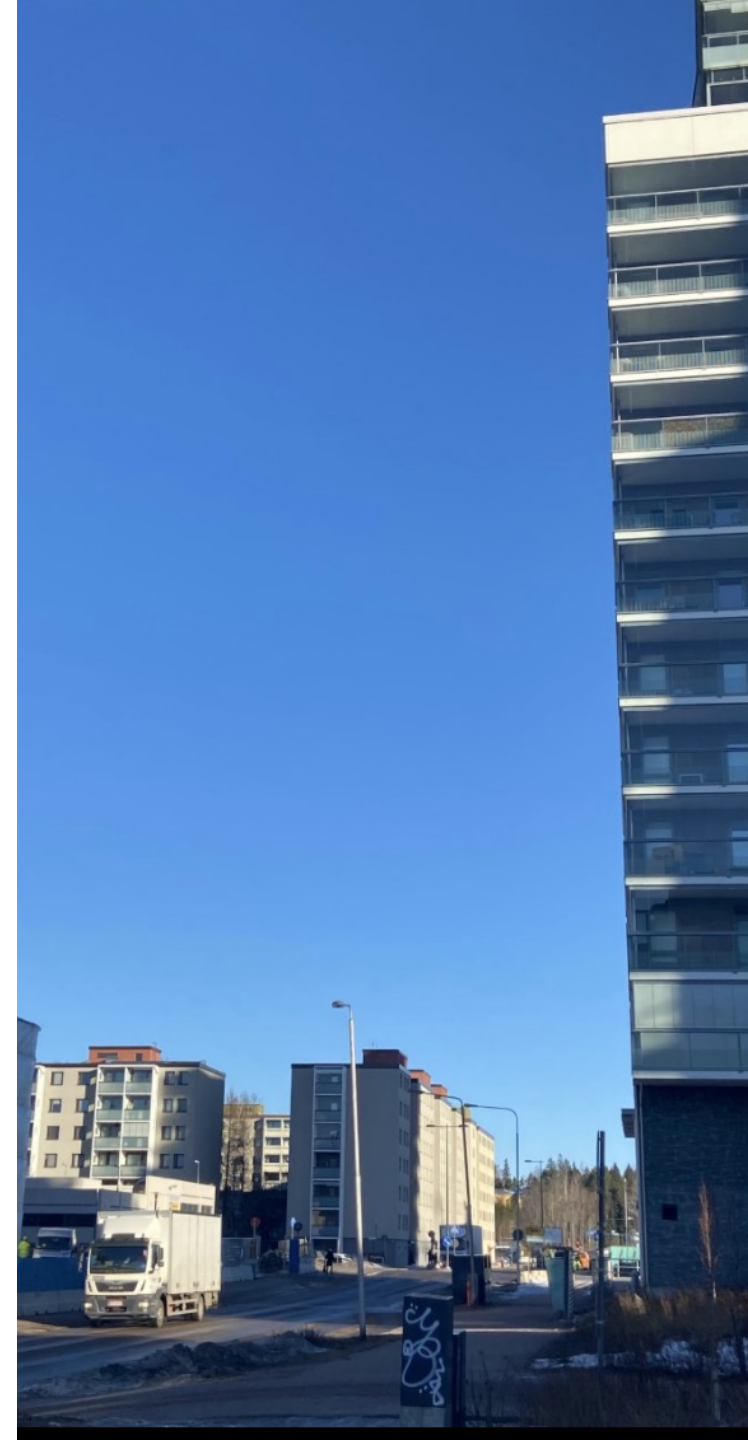
Uusien pienasuntojen tuotanto Suomessa on ennennäkemätöntä ja kestävämmän suurta.

On pitkällä tähtäimellä kestävämmätöntä, jos nämä havainnot edustavat laajempaa (tulevaa) Suomen asuntokantaa.

L

London School of Economicsin professori Christine Whitehead korosti jo 1990-luvun alussa kuinka keskustelu asumisesta ja asuntopolittikasta on siirtynyt huolestuttavalla tavalla pois asumisen tarpeista (*housing needs*) markkinaehtoisempaan keskusteluun kohtuuhintaisesta asumisesta – asuntotuotannon tarpeista.

Millaiset kannustimet MAL-sopimus luo kaavoitukselle ja rakentamiselle (määrä/laatu)?

Luoko tavoiteltu keskittyminen "asemanseuduille" yhdistettynä tehokkuusvaatimukseen automaattisesti enemmän näkymiä naapurin olohuoneeseen tai seinään?

Sopiiko sama sapluuna todella kaikkialle?

Millaisia keinoja kunnilla on laadun varmistamiseksi ja käytetäänkö niitä?

Millaisen kilpailuasetelman rakennussektorilla massiivisiin yksikköihin painottuva tehorakentaminen luo? Missä ovat variaatio, kokeilut...?

ESITIMME KIRJASSAMME KAUPUNKIPOLITIIKALLE KOLME TEESIÄ

- TEESI I** **IHMISELLE IHANA KAUPUNKI**
-LAADULLISET MÄÄREET JA TAVOITTEIDEN
TOTEUTUMISEN SEURANTA
- TEESI II** **PALAUTETAAN KAUPUNKIOIKEUDET JA NIIHIN LIITTYVÄT**
VELVOLLISUUDET
- KAUPUNKIEN ERITYISPIIRTEET HUOMIOIDEN
- TEESI III** **KAUPUNKIPOLITIikka TULEVAISUUDEN SUUNNAN**
ANTAJANA JA POIKKISEKTORAALISENA TOIMINTATAPANA
- ILMIÖISTÄ KÄSIN

KAUPUNKIPOLITIIKAN UUDEN TULEMISEN HETKI EI VOISI OLLA PAREMPI

Vaikka politiikan ja kehittämisen kieli sekä pyrkimykset ovat kehittyneet kohti kestäväää kehitystä, käy tehtävä yhä haasteellisemmaksi ja hallinnon roolien tunnistaminen vaikeaksi.

Ajurit, ohjeet ja rajoitteet kehitykselle ovat monilta osin siirtyneet pois myös kansallisvaltioiden päätöksenteosta Euroopan Unionille.

Rahoituksen ehdoista puolestaan päätetään toisaalla, kansainvälisten luottoluokittajien pöydissä.

Juuri tästä syystä kansalliselta kaupunkipolitiikalta vaaditaan enemmän!

VASTUU LUONNOSTA JA SEN
MONIMUOTOISUUDESTA, YMPÄRISTÖSTÄ JA
KULTTUURIPERINNÖSTÄ **KUULUU KAIKILLE.**
JULKISEN VALLAN ON PYRITTÄVÄ
TURVAAMAAN **JOKAISELLE OIKEUS**
TERVEELLISEEN YMPÄRISTÖÖN SEKÄ
MAHDOLLISUUS VAIKUTTA
ELINYMPÄRISTÖÄÄN KOSKEVAAN
PÄÄTÖKSENTEKOON.

PERUSTUSLAKI 731/1999, 20 §

J

KESKEINEN OSA KOKO DEMOKRAATTISEN
JÄRJESTELMÄN OIKEUTUSTA PERUSTUU
LOPPUTULOKSEN ARVIOINTIIN, ”OUTPUT-
LEGITIMITEETTIIN”.

JÄRJESTELMÄN KYKY ONNISTUA VASTAAMAAN
KAUPUNKILAISTEN TOIVEISIIN JA
LAADUKKAASEEN KAUPUNKIYMPÄRISTÖÖN ON
SIIS AIVAN OLENNAINEN.